

INVENTERING AV UGGLOR OCH TJÄDER

Vid Blixtabacken och Sälgsjön, Gävle
kommun

2022-03-28

2021-100157-0009

INNEHÅLL

1 INLEDNING	2
2.1 Bakgrund och uppdragets syfte	2
2.2 Kort om spelplatser för tjäder	4
2.3 Kort om häckningbiotop för slaguggla	4
2 METOD	4
3.1 Metodbeskrivning	4
3.2 Väderförhållanden	4
3.2 Tidpunkt och ansvarig personal	4
3 RESULTAT	5
4.1 Tjäderinventering vid Bromsmuren (Sälgsjön)	5
4.2 Inventering av slaguggla vid Blixtabacken (Östanbyn)	5
5 SLUTSATS	7

2022-03-28

2021-100157-0009

1 INLEDNING

2.1 BAKGRUND OCH UPPDRAGETS SYFTE

Vattenfall AB planerar en ny kraftledning mellan Sandviken och Gävle i Gävle kommun. En naturvärdesinventering utfördes enligt Svensk standard för naturvärdesinventering under 2019 med vissa kompletterande fågelinventeringar under 2020.

Tidigare rapporter av slaguggla (NT) i området samt inrapporterade observationer under 2020 vid Blixtabacken bredvid golfbanan i Östanbyn (Sandviken) motiverade att en fördjupande skrivbordsstudie togs fram över bland annat fågellivet i anslutning till golfbanan. Kontakt togs då även med lokala ornitologer.

Under naturvärdesinventeringen noterades tjäder vid ett naturvärdesobjekt vid våtmarken Bromsmuren nära Sälgsjön och detta lyftes då fram som en möjlig spelplats för tjäder.

Såväl tjäder (ingår i EU:s fågeldirektiv bilaga 1) som slaguggla (rödlistad som nära hotad: NT) omfattas av fridlysning enligt 4 § artskyddförordningen (2007:845). Fridlysningen innebär att det är förbjudet att avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parrings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder samt att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden.

För att kartlägga eventuell förekomst av slaguggla vid Blixtabacken (Östanbyn) och om det finns några spelplatser för tjäder vid Bromsmuren (Sälgsjön) har därför en inventering med ljudboxar utförts av Sweco under april 2021.

Figur 1. Blixtabacken (röd pil) och våtmarken Bromsmuren (blå pil) inventerades med ljudboxar vid denna fältinventering. Området ligger i Gävle kommun.

Figur 2. Blixtabacken vid golfbanan i Östanbyn. I området har det hävdats att det häckar slaguggla.

Figur 3. Våtmarken Bromsmuren nära Sälgsjön. Området har tidigare bedömts kunna hysa spelplats för tjäder.

2.2 KORT OM SPELPLATSER FÖR TJÄDER

Tjäders spelplatser karakteriseras ofta av brynmiljöer mellan öppen och sluten äldre skog, exempelvis kanterna på en tallmosse. Även äldre tallskogsmiljöer på hållmarker kan utgöra lämpliga spelplatser för tjäder.

2.3 KORT OM HÄCKNINGBIOTOP FÖR SLAGUGGLA

Slagugglan förekommer framför allt i barrskog med öppningar i form av myrmark, vattendrag eller hyggen, men häckar även i anslutning till odlad mark, fäbodan etc. Den lägger upp till sex ägg i torra högstubbar ("skorstenar" av tall eller asp), men även i holkar, tillfälligtvis i rovfågelsbon, stundom i byggnader eller, ytterst sällan, på marken.

2 METOD

3.1 METODBESKRIVNING

Inventeringen genomfördes med ljudboxar (Wildlife Acoustics) mellan 22-29 april 2021. Dessa ljudboxar var förinställda på att enbart samla in ljud mellan kl 21-06 vilket vid denna tid på året bedömdes fånga både spelande slaguggla (nattaktiv) och tjäder (spelar i gryning). Liknande ljudboxar har med stor framgång använts tidigare av Sweco vid inventering av ugglor och vid fågelinventering av våtmarker. Ljudboxarna var placerade i direkt anslutning till de båda inventeringsplatserna Blixtbacken och Bromsmuren. Ljudfilerna analyserades därefter med mjukvaran Audacity.

3.2 VÄDERFÖRHÅLLANDEN

För att det ska förekomma god spelaktivitet för såväl slaguggla och tjäder ska det vara relativt lugnt, som högst svag vind. Det är även fördelaktigt om det inte är någon nederbörd. När väderförhållandena är de rätta spelar med allra största sannolikhet såväl tjäder som slaguggla vid denna tid på året, åtminstone någon av nätterna om man spelar in med ljudboxar under en hel vecka.

Under veckan som ljudboxarna satt uppe så var det mestadels klart väder och med svag vind.

3.2 TIDPUNKT OCH ANSVARIG PERSONAL

Fältinventeringen genomfördes mellan 22–29 april 2021. För planering, fältinventering och rapportsammanställning ansvarade David Rocksén, Sweco.

3 RESULTAT

4.1 TJÄDERINVENTERING VID BROMSMUREN (SÄLGSJÖN).

Inga indikationer på tjäderspel kunde konstateras på inspelningarna. Under morgonen med start från ca kl 04 hördes sång av främst skogslevande arter såsom rödvingetrast (NT), kungsfågel, järnsparv, spillkråka (NT) och bofink. Enstaka spelande orrar hördes på håll. Platsen för dessa spel kunde dock inte fastställas men bedömdes ligga förhållandevis långt utanför inventeringsområdet.

Det gjordes ett fåtal fynd av spillning efter tjäder. Inga av dessa fynd var dock av sådan karaktär att de bedöms indikera spelplats. När tjädern lämnar efter sig halv spillning (så kallade "spelskitar") är det en god indikation på en spelplats men inga sådana noterades. Dessutom är så kallade tjädertallar ofta lokaliserade nära spelplatser. Dessa kan ofta identifieras eftersom det under dessa ofta ligger barr och kvistar som hamnat på snön efter att tjädrarna suttit och ätit uppe i tallarna. Inga sådana tjädertallar noterades vid Bromsmuren.

4.2 INVENTERING AV SLAGUGGLA VID BLIXTABACKEN (ÖSTANBYN)

På inspelningarna vid Blixtabacken noterades bland annat gröngöling, spillkråka (NT), bofink, koltrast, björktrast (NT), gärdsmyg, nötväcka, järnsparv, rödvingetrast (NT) och ringduva. Ingen notering av spelande slaguggla gjordes. Däremot noterades nästan varje natt två spelande kattugglor. Det kan därför slås fast att det i området runt golfbanan finns två revir av kattuggla. Det är en tämligen vanlig art i denna del av landet och den är inte rödlistad. Kattuggla ökar i landet och flyttar sin nordgräns uppåt i landet. Den har på senare år blivit betydligt vanligare i den tidigare nordgränsen i Ångermanland.

Kattuggla är något mindre än slaguggla men kan ibland misstas för en sådan. Slagugglan är betydligt gråare och har längre stjärt. Eftersom det nu är visat att kattuggla häckar i området med förmodligen två par så minskar risken att även slaguggla ska häcka i området. Kattuggla äter mest gnagare medan slaguggla även äter andra fåglar, bland annat andra mindre ugglor.

Eftersom kattuggla finns med två revir vid Blixtabacken så gjordes även en studie av de filmer av förmodad slaguggla som är inrapporterat från området under 2020 (Artportalen 2020). Även dessa filmer ser ut att visa kattuggla. Ugglan på filmen ger ett brunt intryck och har en tämligen kort stjärt så även dessa fynd bedöms vara kattuggla.

Figur 4. Den uggla som filmats av lokalbefolkning och som ligger inne på artportalen som slaguggla (skärmlapp från film på Artportalen). Ugglan på filmen bedöms dock vara en kattuggla. Den ger ett brunare intryck än slaguggla och ser ut att ha förhållandevis kort stjärt.

2022-03-28

2021-100157-0009

5 SLUTSATS

Inventering gav inga indikationer på att slaguggla häckar vid Blixtabacken eller att tjäder har en spelplats vid Bromsmuren. En spelplats kan givetvis förekomma i omgivande landskap eller att de i framtiden börjar nyttja Bromsmuren som spelplats, men under inventeringen 2021 fanns inga indikationer på detta.

Avsaknad av noteringar av tjäderspelplats eller revirhävdande slaguggla gör att Vattenfalls planerade förändringar av ledningsnätet inte bedöms påverka bevarandestatusen för någon av de två arterna negativt.

2022-03-28

2021-100157-0009